

RUGBY. LA HISTÒRIA DE LA UE SANTBOIANA

dossier

JOSEP LLUÍS SIRVENT PORTOLÉS¹

El rugby, com veurem en detall a continuació, fou introduït a Espanya l'any 1921, a Sant Boi de Llobregat, pel senyor Baldiri Aleu Torras, el qual, quan havia estat estudiant la carrera de Veterinària a la Universitat de Toulouse (França), va aprendre a jugar-hi. Se'n va enamorar i, en tornar a la seva vila nadiua, va entusiasmar un grup d'amics i va fundar la Unió Esportiva Santboiana que, naturalment, és el Club més antic d'aquest esport a l'Estat espanyol.

El fet és que Baldiri Aleu, en acabar els estudis i tornar a la seva ciutat per instal·lar-s'hi professionalment com a veterinari, portà a Sant Boi el seu entusiasme pel rugby; per això va intentar convèncer el seus joves amics de la tertúlia de "Cal Ninyo" de Sant Boi de la bellesa i virtuts d'aquesta pràctica esportiva, desconeguda fins aleshores al nostre país, i els va proposar d'iniciar-s'hi. Per aconseguir-ho, va ser una gran ajuda la realització d'un partit de rugby d'exhibició entre els equips francesos de Primera Divisió Narbone RC i USA Perpignan; el partit es va celebrar a benefici de les víctimes de la Gran Guerra (1914-18) al camp del RCE Espanyol de Barcelona, el mes de juny de 1921, i van tenir l'oportunitat de presenciar-lo el senyor Aleu i els seus amics, que en van sortir entusiasmats.

Amb un esperit molt propi de l'època, aquest grup de joves santboians va decidir organitzar un club per jugar al rugby i van començar la seva tasca divulgadora no sols entre els seus conciutadans, sinó també en la propera Barcelona, per tal que d'allà també en sortissin esportistes entusiastes amb ganes de competir amb ells en tan noble esport.

Com a conseqüència de tot això es va crear la Unió

Esportiva Santboiana, que en la seva acta fundacional - datada el dia 4 de juliol de 1921- i en els successius estatuts de què s'ha anat dotant, s'ha tingut molta cura de declarar que "...l'objecte (de l'entitat) serà la pràctica i difusió de l'esport amateur, especialment el rugby ...".

Un nou club començava el seu camí amb el coratge i la il·lusió propis d'una època generosa (primer terç del segle XX), en la qual es notava l'afany de progrés i la filosofia de la tasca feta en conjunt, que duia a la societat civil a la creació de clubs esportius, ateneus culturals, grups teatrals, corals, etc., sempre amb la bandera de la cultura, l'esforç comú i la formació del cos i l'esperit.

Amb la creació d'altres clubs a Catalunya, es van iniciar de forma immediata les competicions. La primera va ser la Copa "Reial Societat de Carreres de Cavalls", disputada entre quatre equips: CE Catalunya, CN Barcelona, CN Atlètic i UE Santboiana. Va tenir forma de torneig de tots contra tots i la va guanyar la UE Santboiana. El partit decisiu es va jugar contra el CN Barcelona als terrenys centrals de l'antic hipòdrom de Barcelona, situat a l'actual Zona Franca, el dia 2 de maig de l'any 1922. La UE Santboiana el va batre per 3 a 0, assaig no transformat (puntuació de l'època assaig = 3 punts), obtingut per Dubois.

El palmarès de la Unió Esportiva Santboiana, començat d'aquesta manera, és importantíssim. En el Campionat de Catalunya, primera divisió, competició de més de dos equips, la més antiga de l'Estat espanyol, l'equip de Sant Boi de Llobregat ha estat campió, entre les temporades 1922-23 i 1980-81, un total de divuit vegades.

En algunes temporades era indispensable guanyar el campionat català per poder participar en competicions de caràcter estatal, i en aquest nivell també ha destacat. Resumint, podem esmentar els resultats de la competició de la Copa Sènior o els de la lliga estatal de Divisió d'Honor, per exemple.

(¹): Josep Lluís Sirvent Portolés. Va ésser jugador actiu de la UE Santboiana, jugant a les categories infantil i juvenil i passant als 18 anys al primer equip. També ha estat membre de la Comissió de Rugby, President de la mateixa, Secretari de la Junta directiva i President del Club.

La Copa Sènior ha tingut les denominacions (segons les èpoques) de Sa Majestat el Rei, del President de la República, del Generalíssim i novament de Sa Majestat el Rei, i s'ha jugat de totes les formes possi-

bles (a partit únic, a doble partit, per concentració, etc.). Entre les temporades 1930-31 i 2004-2005, la UE Santboiana ha aconseguit onze campionats i vuit sotscampionats.

dossier

CAMPIONS	SOTSCAMPIONS	CONTRA	RESULTAT
1930-31		Real Madrid C.F.	12 - 6
1932-33		Real Madrid C.F.	24 - 6
1942-43		Tavernes de Valldigna	16 - 0
1947-48		S.E.U. León	13 - 9
	1948-49	Atlètic Madrid	3 - 8
	1955-56	C.F. Barcelona	3 - 6
1957-58		C.F. Barcelona	11 - 9
1958-59		Picadero Joventut	20 - 14
1959-60		C.N. Barcelona	8 - 3
1960-61		C.N. Barcelona	3 - 0
1961-62		C. Aitor de Madrid	6 - 3
	1962-63	C.N. Barcelona	0 - 3
	1963-64	Canoe N.C.	0 - 3
	1966-67	Cisneros Madrid	3 - 14
1988-89		Liceo Francés	25 - 9
	1989-90	Getxo R.T.	7 - 28
1999-00		El Salvador	36 - 15
	2003-04	Bera Bera R.T.	38 - 47
	2006-07	El Salvador	16 - 29

La lliga estatal Divisió d'Honor s'ha jugat amb participació des de 6 a 12 equips i a un o dos grups, i la UE Santboiana ha aconseguit, entre els anys 1983-84 i 2006-07, set campionats, cinc sotscampionats i tres terceres posicions de la competició.

En la lliga de Primera Divisió Sènior, que es jugava quan no existia la lliga estatal de Divisió d'Honor, la Santboiana també ha destacat. S'ha jugat pel sistema de lliga única –el club va quedar campió en les temporades 1952-53 i 1971-72– i pel sistema de grups, amb el qual el palmarès de la UE Santboiana sempre ha estat entre les tres primeres posicions del seu grup (entre els anys 1978-79 i 1983-84).

En l'àmbit internacional, el Club ha tingut una presència meritòria. Així, la Copa Pirineus, competició anual entre els equips campions d'Espanya i Portugal de categoria Sènior, que també s'havia jugat entre els campions i sotscampions d'ambdós països en forma de torneig quadrangular, es va guanyar les temporades 1987-88,

1989-90, 2005-06 i 2006-07. La Copa Pirineus, competició entre els equips campió i sotscampió de Catalunya (també ha sofert diverses mutacions) i equips de prestigi del Rosselló (en algunes èpoques equips de segona divisió francesa), s'ha guanyat les temporades 1959-60 i 1960-61. En el Trofeu Dos Catalunyaes, competició entre equips de Catalunya i equips de prestigi del Rosselló, substitutiu de l'anterior Copa Pirineus, s'ha estat campió la temporada 1999-2000. En les altres categories també s'han aconseguit importants èxits, especialment campionats de Catalunya i Espanya de juvenils, cadets, infantils i alevins al llarg de tota la història del Club. Les fites més importants a nivell estatal són les següents: en el Campionat d'Espanya de 2a categoria Sènior, competició per sistema de Copa en la qual ha participat quan s'ha organitzat així, el segon equip de la Santboiana, després de guanyar la classificació per quedar campió de Catalunya de la seva categoria, va aconseguir el triomf la temporada 1958-59 i, entre els anys 1954-55 i 1969-70, aconseguir un total de quatre sotscampionats.

CAMPIONS	SOTSCAMPIONS	CONTRA	RESULTAT
Temporada 1958-59	Temporada 1954-55	Casasola Madrid	3 - 17
		BUC	11 - 3
	Temporada 1962-63	CD Vasconia SS	0 - 5
	Temporada 1967-68	CAU Madrid	11 - 20
	Temporada 1969-70	El Salvador Valladolid	9 - 20

L'equip femení va guanyar el Campionat de Catalunya Femení Sub-18 la temporada 1996-97. El Campionat d'Espanya Categoria Júnior ha premiat el club amb el primer lloc les temporades 1996-97 i 2006-07.

CAMPIONS	SOTSCAMPIONS	CONTRA	RESULTAT
Temporada 1996-97		Qesos Entrepinares	17 - 16
	Temporada 1997-98	Qesos Entrepinares	19 - 25
Temporada 2006-07		CAU Valencia	43 - 6

El Campionat d'Espanya Categoria Juvenil, competició en què s'ha adquirit el dret a participar-hi per haver quedat campió de Catalunya havent jugat pel sistema de Copa, ha dotat el palmarès de la UE Santboiana amb

el títol de campió els anys 1969-70, 1993-94, 1995-96, 1997-98, 1999-2000, 2004-05 i 2006-07. I entre aquestes temporades encara s'intercalen quatre sotscampionats.

CAMPIONS	SOTSCAMPIONS	CONTRA	RESULTAT
Temporada 1969-70		Pueblo Nuevo	15 - 3
	Temporada 1970-71	At. San Sebastián	0 - 14
Temporada 1993-94		Liceo Francés Madrid	18 - 0
Temporada 1995-96		BUC	30 - 5
Temporada 1997-98		El Salvador	17 - 8
Temporada 1999-00		CR Atlco. Portuense	31 - 29
	Temporada 2000-01	Hernani	20 - 23
	Temporada 2002-03	FC Barcelona	3 - 11
	Temporada 2003-04	El Monte Ciencias	0 - 10
Temporada 2004-05		Universidad de Málaga	12 - 10
Temporada 2006-07		Marbella RC	24 - 15

El Campionat d'Espanya Categoria Cadet és una competició en què també s'adquireix el dret a participar-hi per haver quedat campió de Catalunya i s'ha jugat pràc-

ticament sempre pel sistema de concentració; el palmarès de la UE Santboiana està en un total de nou títols de campió entre les temporades 1975-76 i 2004-05.

CAMPIONS	SOTSCAMPIONS	CONTRA	RESULTAT
Temporada 1975-76		Univers. Laboral Coruña	18 - 4
Temporada 1976-77		Seminario Tarazona	22 - 10
Temporada 1986-87		Hernani CR	17 - 0
	Temporada 1990-91	Liceo Francés Madrid	6 - 21
	Temporada 1991-92	Kakarraldo RT	9 - 12
Temporada 1992-93		Kakarraldo RT	14 - 10
Temporada 1993-94		CAU Alzira	15 - 5
Temporada 1997-98		El Salvador	31 - 5
Temporada 1998-99		El Salvador	18 - 3
	Temporada 2001-02	Sant Cugat	5 - 22
Temporada 2003-04		Sant Cugat	32 - 5
Temporada 2004-05		El Salvador	15 - 3
	Temporada 2006-07	CIC Valladolid	5 - 10

El Campionat d'Espanya Categoria Infantil és una competició de creació recent i de característiques idèntiques a l'an-

terior; el palmarès de la UE Santboiana està en un total de sis campionats guanyats entre els anys 1991-92 i 2006-07.

CAMPIONS	SOTSCAMPIONS	CONTRA	RESULTAT
Temporada 1991-92		Liceo Francés Madrid	24 - 0
Temporada 1993-94		CD El Salvador	8 - 0
Temporada 1996-97		ER San Jerónimo	7 - 3
Temporada 2001-02		VRAC	10 - 7
Temporada 2003-04		El Salvador	16 - 0
Temporada 2006-07		Liceo Francés	19 - 7

El Campionat d'Espanya Categoria Alevina, també de creació recent, es juga per concentració després d'haver-se'n guanyat el dret per haver quedat campió de Catalunya.

La UE Santboiana ha obtingut el guardó de campió els anys 1990-91, 2001-02, 2004-05 i 2005-06, a més de tres sotscampionats.

CAMPIONS	SOTSCAMPIONS	CONTRA	RESULTAT
Temporada 1990-91		València RC	30 - 12
	Temporada 1991-92	CD El Salvador	4 - 12
	Temporada 1996-97	ER San Jerónimo	0 - 35
	Temporada 2000-01	Helios CAU	0 - 7
Temporada 2001-02		Tavernes	25 - 0
Temporada 2004-05		VRAC	20 - 0
Temporada 2005-06		Alcobendas	15 - 10

Quant a l'evolució social i de les instal·lacions, s'ha de pensar que per poder jugar a rugby va caldre un terreny de joc que tingués un terra no gaire dur, perquè les caigudes no representessin un perill per als jugadors. Es va aconseguir condicionar un camp, llogat a l'altra banda del riu, al terme municipal de Sant Joan Despí. Aquest terreny estava ple de canyes que calgué netejar amb l'ajut de jugadors i afeccionats, i la col·laboració especial dels bous de "Cal Dimoni". Finalment es va aconseguir un terreny en bones condicions, de sauló, una terra flonja. Els entrenaments se celebraven a primeres hores del matí, abans que els jugadors anessin a la seva feina habitual. Fer-ho després era impossible perquè el terreny de joc no disposava d'enllumenat. En els freds matins d'hivern, entrenar al costat del riu enduria, encara més, la naturalesa dels esforçats *sportmen*. En els partits, si la presència de públic era abundant, era perquè els mateixos jugadors, que creuaven el riu pel pont del tren, instal·laven una passarel·la amb taulons perquè els seguidors els poguessin anar a veure. Queden fotografies de l'època que ho reflecteixen. A més d'aquest terreny de joc, que va ser utilitzat fins l'any 1936, s'emprava, sobretot per part del segon equip, el camp de futbol de la Colònia Güell.

En acabar la Guerra Civil, els actius components de l'entitat, no van parar fins a aconseguir trobar uns terrenys més ben situats, dins del terme municipal de Sant Boi, i els van trobar a la zona coneguda com "Els Vinyets", just al lloc on està ubicat en l'actualitat el Parc Mòbil d'Automobilisme de l'Exèrcit. En part es van adquirir i en part eren llogats. Així doncs, es va construir un camp de rugby on es jugaria fins l'any 1948. Disposava d'un túnel de sortida dels vestidors directe al terreny de joc. Al seu voltant es va traçar una pista d'atletisme de terra de 400 m de corda i ja s'hi projectava la construcció d'una pista poliesportiva i una piscina, quan es va rebre la notificació que aquells terrenys interessaven l'Exèrcit. Després de difícils, llargues i dures negociacions, i amb la impagable ajuda del coronel Ignasi de Torrents i Piserra —que va actuar de valedor de les propostes de la UE Santboiana davant de la Capitania General— i dels batlles de l'època —Jaume Ferrer Poblet i Josep Milà Gelabert—, es va aconseguir de fer una permuta de terrenys similar en superfície. Això sí, en comptes del solar pla i net que donava el Club, se'n rebia un amb un desnivell del 7%, ple de malessa i vegetació, al lloc on estan ubicades avui dia les instal·lacions de la UE Santboiana.

Altra vegada amb l'ajut de jugadors, socis, simpatitzants de la població i de les institucions públiques, es van fer els rebaixos pertinents. Jugà un paper important un dels directius de l'època, l'incombustible Raimon Priu Planas, que ha format part de nombroses juntes directives, sem-

pre treballant a favor del Club, sempre a l'ombra però sempre al tall. Va negociar un excel·lent contracte d'excavació del terreny a canvi de les terres que s'havien de retirar i que servirien per reomplir terrenys. Va haver de pactar amb un famós constructor i promotor de cinemes, teatres i places de toros de l'època. Finalment s'aconseguí la configuració que té avui dia el terreny, on s'aprecia perfectament el tall efectuat. Amb el pas del temps es va dotar el parc esportiu d'una pista d'atletisme de cendra de 400 m i sis carrers (reglamentària en l'època). L'estadi també tingué una zona de salts i llançaments, amb l'ajuda de la Diputació de Barcelona, de la qual aleshores era ponent d'esports qui seria president del COI, Joan Antoni Samaranch, un altre dels grans mecenes del Club. Ell va inaugurar personalment la remodelació de les instal·lacions, les úniques de tot l'Estat amb camp de rugby homologat pels organismes internacionals, un camp dedicat a la pràctica exclusiva d'aquest esport. A començament dels anys cinquanta es construiria una piscina de 33 m de llarg (també perfectament reglamentària per aquells temps) dotada de vestidors, trampolí i zona de solàrium amb herba i terrassa.

Era la primera piscina pública d'aquestes característiques de la comarca. Anys més tard es va habilitar, en una zona annexa, una piscina infantil i es va anar millorant la instal·lació, dotant-la d'uns moderns equips de depuració. En aquesta piscina, cap a mitjan anys cinquanta es van començar a realitzar els Cursets de Natació Escolar i Utilitària. En aquest aspecte l'entitat també va ser pionera: gràcies a ella innombrables santboianes i santboians van aprendre a nedar generació rere generació i van trobar un lloc de relació i intensa vida social. També a principi dels anys cinquanta, es va construir la pista poliesportiva actual. Primer amb terra apilonada i després amb un terra asfaltat. En diferents etapes, i amb més o menys èxits, ha acollit la pràctica del bàsquet, tant masculí com femení, l'handbol, l'hoquei sobre patins, sessions col·lectives de gimnàstica funcional... Aquestes activitats majoritàriament es portaven a terme com a seccions federades del cub, mantingudes i organitzades per l'empenta d'entusiastes delegats. Entre ells es pot fer esment de Jaume Royo, jugador, entrenador, àrbitre de bàsquet i directiu del Club, que va marcar tota una època. Fins l'any 1971, al terreny immediat a la piscina hi havia un camp de futbol. Aquest, a més de servir per entrenar els diferents equips de rugby de l'entitat i, per tant, preservar el camp d'herba, s'utilitzava cada cap de setmana per jugar partits de futbol entre els equips federats de la vila que el llogaven. El club mateix va arribar a tenir un equip juvenil de futbolistes que jugava el Campionat de Catalunya de la seva categoria. El camp de futbol, però, va desaparèixer.

El 1971, després d'aprovar-se en una assemblea extraordinària molt moguda —amb polarització en dos grups de socis antics i joves sobre la necessitat o no d'un nou projecte de futur per al club—, es van construir sis pistes de tennis i un frontó amb els corresponents vestidors masculí i femení, amb ànim de modernitzar les instal·lacions i obtenir-ne un òptim rendiment econòmic que permetés cobrir les despeses. També es va dotar l'estadi d'una il·luminació més moderna i eficaç. Tot aprofitant l'esforç que s'havia de fer, es va incloure en el projecte la construcció d'un modern edifici que contindria un bar, a sobre del qual es van situar les sales de reunions i juntes, la secretaria i els arxius del Club. Aquestes obres tan importants van ser dutes a terme pels mateixos jugadors que en aquell moment formaven les plantilles del club, aportant-hi cadascú el seu treball, sota l'impuls de l'indispensable Rafelet Ventura, personatge capaç d'il·lusionar i aglutinar els esforços amb l'objectiu de disposar d'allò que els anglesos anomenen *Club house*, local destinat a conservar records, organitzar tercers temps, dinars, sopars i festes. Posteriorment, i amb subvencions, s'ha anat millorant aquesta instal·lació, en les parets de la qual poden trobar-se fotografies i records de totes les èpoques del Club, i on es manté l'indispensable esperit de Club.

És interessant, també, contemplar l'evolució dels temes, com ara la segada i la regada de la gespa del camp, que en pocs anys ha passat de fer-se a mà amb dalla o segadora de corró manual, a fer-se de manera mecanitzada per mitjà del tractor segadora. Pel que fa al reg, de la senzilla mànega d'aigua manejada per l'empleat o voluntari de torn, s'ha passat a l'últim sistema automatitzat i programable que permet regar tot el camp pràcticament alhora i de forma homogènia. Per mantenir la gespa en condicions, s'ha après dels francesos a afegir-hi, en acabar la temporada, una capa de les restes que quedaven a les eres després de batre, el que s'anomena "boll" a la comarca del Baix Llobregat. El boll cobreix objectius com conservar la humitat després del reg, mantenir una capa tova i, en descompondre's, fer d'adob. La recollida, càrrega, transport i estesa pel camp la feien els mateixos jugadors al final de la temporada, i convertien aquesta jornada de treball en una festa, malgrat les picors per tot el cos degudes a la falta de costum de remenar la palla; la jornada acabava

amb un bany a la piscina i un berenar. Com a fet anecdòtic, respecte de la conservació del camp es pot recordar la pregunta feta cap a l'any 1980 al gal·lès Morgan Thomas, seleccionador nacional Cadet, sobre els problemes de la gespa al seu país. Ell va contestar, amb evident humor anglès: "...bolets!". Els directius es van adonar que no es podia comparar la sequedat de la nostra terra amb l'excés d'humitat de les terres gal·leses.

Les instal·lacions es van anar envellint i devenint antiquades i obsoletes, i calia donar-los un gir important, però el Club no tenia res més que la propietat del terreny i la voluntat de negociar amb les administracions, amb l'encàrrec dels seus associats de no perdre el patrimoni acumulat durant tants anys. Es van emprendre negociacions amb l'Ajuntament de Sant Boi per tal d'assolir un acord que portés a rejuvenir les instal·lacions i retornés l'entitat al capdavant dels equipaments esportius en l'àmbit de la vila. Després de molts anys d'estires i arronses, i de negociacions que es van perllongar pel mandat de tres presidents de la Santboiana i dos batlles, es va arribar a una solució. Pel seu caràcter innovador i imaginatiu, entenem que pot servir d'exemple per a altres entitats que es trobin en el mateix cas que l'entitat degana del rugby de l'Estat espanyol. El fet és que es va arribar a l'acord de cedir per 35 anys l'usdefruit dels terrenys (que continuaven sent propietat de la Santboiana) a l'Ajuntament de Sant Boi, i aquest finançava en gran part les obres per construir un nou estadi de rugby i unes instal·lacions annexes que contindrien, en un principi, gimnasos, piscines cobertes i descobertes, camps de futbol sala, pistes de tennis, frontó i *paddle*, i els serveis necessaris per al funcionament d'aquest complex, amb un excel·lent pla de reintegrament de l'import finançat al llarg dels 35 anys de cessió. El compromís es va arrodonir amb la formació d'un Consorci públic-privat entre la UE Santboiana i l'Ajuntament, així com una Societat del mateix caire, per tal de vetllar perquè l'explotació del complex esportiu —anomenat, en honor del fundador, Complex Baldiri Aleu— fos prou eficient per garantir els compromisos de reintegrament de la Santboiana, alhora que dotava el poble de Sant Boi d'unes instal·lacions de primer nivell al rovell de l'ou de la vila.